

DELAJSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja svako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 57.

Sobota, 16. julija 1932.

Leto VII.

Belgijske splošne stavke ne bo.

Belgijsko podjetništvo je hote-
lo znatno reducirati rudniškim de-
lavcem plače. Delavstvo se je na-
meri uprlo in zagrozilo s stavko.
Mešana komisija podjetnikov in ru-
darjev se je pogodila, da ostanejo
mezde do novembra neizpremenje-
ne. Posebna komisija se bo bavila z
zopetno namestitvijo delavcev, ki
so že stopili v stavko.

Francoski socialisti proti orožnim vajam

Blum bere Herriotu levite.

V ponedeljek, dne 11. t. m. je ime-
la francoska zbornica sejo, na kate-
ri je obravnavala proračun. Prora-
čunski načrt je bil sprejet končno s
385 glasovi, 201 glas je bil proti pro-
računu.

Socialistični poslanec Leon Blum
je v debati očital Herriotu, da je
njegova vlada sprejela vse napake
od prejšnje vlade, zlasti pa ono gle-
de razorožitve, zaradi katere je mo-
rala prejšnja vlada odstopiti, sedanja
pa je pri zadnjih volitvah dobila ve-
čino. Iz tega ozira je Herriot delal
proti volji naroda, ki je bila izraže-
na pri volitvah. Socialisti bodo gla-
sovali zaradi tega proti predlogu za-
kona. Med Herriotovci in socialisti
je bil to prvi važnejši načelni kon-
flikt.

Volilna borba v Nemčiji.

Fašistične čete izzivajo. V nedeljo
17 oseb ubitih, 191 ranjenih, 10
smrtno.

V nedeljo je priredila socialistič-
na stranka v mestecu Kanthu v Šle-
ziji manifestacijo proti nasilstvom
fašizma. Okoli 1000 oseb je bilo v
sprevodu. Ko je sprevod prišel okoli
ogla neke hiše, so fašisti pričeli stre-
ljati iz oken in vež na sprevod ter
ranili tri rajshbanerje in neko 70 let
staro ženo. Socialistične zaščitne
čete so vdrle v hiše in veže ter spre-
jele boj s fašisti. Dalje so se vršile
podobne bitke v Ohlauu, Oelsu, Be-
verungenu, Neustadtu, Kölnu, Darm-
stadtu in drugod. Ubitih je bilo 17
oseb, ranjenih 191 in med njimi 10
smrtno.

Socialna demokracija je z ozi-
rom na te dogodke intervenirala v
torek pri kanclerju baronu Papenu in
pri notranjem ministru baronu Gay-
lu, ki sta posredovanje odklonila.

Državljanska vojna v Nemčiji

zavzema čimdalje resnejše oblike,
čimbolj se bližajo državnozborske
volitve. Ne mine dneva, da bi ne bilo
par oseb ubitih in večje število ra-
njenih. Zadnje dni so bili hudi spo-
badi med komunisti in nacionalnimi
socialisti v Trebinu, Ohlau-u, Kielu,
Bremenu, Hagenowu, Breslau-u,
Kölnu, Dessau-u itd. V Duisbur-
Hambornu so naciji priredili neko
demonstracijo. Ko je 2000 rjavih
srajc, zaščitnih po policiji, koraka-
lo skozi mesto, so naenkrat zadeli
na oviro v obliki barikade iz zabo-
jev, pohištva, vozov in druge na-
vlake. Ko so se naciji in policaji
spravili te ovire odstranjevat, se je
raz vseh bližnjih streh vsula nanje
toča krogelj iz pušk. Policija je s
svoje strani otvorila ogenj na hiše.
Ko so čez nekaj časa šli hiše pre-
iskovat, niso nikjer več našli nobe-

Jugoslovansko delavstvo izraža svoja mnenja in zahteve.

5000 zagrebških delavcev zboruje v prostorih zagrebškega velesejma.

Govor sodruga Topaloviča.

Na velikanskem shodu zagreb-
škega delavstva v prostorih zagreb-
škega velesejma, ki se je vršil v ne-
deljo, dne 3. t. m., in na katerega so
prihili delegati tudi iz ostalih de-
lov države, je kot prvi, pozdravljen
od 5000-glave množice, povzel be-
sedo sodrug dr. Topalović in izva-
jal med drugim:

Naša glavna zahteva danes je:
izvedba svobodnih volitev v vse de-
lavske javne institucije: v Delavske
zbornice, v zavode delavskega za-
varovanja in v Borze dela. Ministru
za socialno politiko smo gotovo hva-
ležni, da je ukinil osebne komisari-
jate v socialno-zavarovalnih institu-
cijah. Ali to, kar je danes v teh in-
stitucijah zamenjalo komisarje, še
niso samouprave, ampak samo ne-
kakšni razširjeni komisarijati, ki
nimajo one moralne opore, kakršna
je potrebna za izvedbo potrebnih
temeljnih reform.

Govor je hotela motiti skupina
mladih pripadnikov žolnih strokov-
ničarjev, ki jo organizirajo podjet-
niki pod vodstvom beograjskega
tovarnarja Vapaja, pod naslovom
narodnih socialistov. Ali trde roke
delavskih rediteljev so jih hitro po-
grabile in postavile na hladno. Na
njihove medklice »Živela Jugosla-
vija«, je s. Topalović reagiral tako-
le:

S takimi medklici nam hočejo
fantiči najbrž podtikati, da smo na-
sprotniki Jugoslavije in narodnega
ujedinenja. Če to mislijo, potem se
zelo motijo: že pred 26. leti, ko je
nad temi deželami še vladala habs-
burška dinastija in je bilo zelo
riskantno, se takrat priznavati k ju-
goslovanstvu, je naše delavstvo v
znani tivolski resoluciji dokumenti-
ralo svoje odločno jugoslovansko
stališče. Mi in naši predniki smo se
borili za jugoslovanstvo že tedaj, ko
je to predstavljalo revolucionarni
pokret, istoveten z razbitjem stare
monarhije. Mi nismo postali Jugo-
slavani šele zadnji čas, ko se to iz-
plača in je jugoslovanstvo nekate-
rim postalo špekulacijski predmet.
Zato nima v tej državi nihče pravi-
ce, da bi nas učil narodnega jedin-
stva.

Medtem pa, ko smo dobri Jugo-
slavani, smo pa obenem tudi prija-
telji ideje mednarodnih sporazumov
in svetovnega miru, pristaši ideje
mednarodnega bratstva delavcev
vsega sveta.

V svojem stremljenju po medna-
rodnem bratstvu pa jugoslovansko
delavstvo ne vrši nobenega izdaj-
stva, ne na svojem narodu, ne na
svojem razredu. V okviru interna-
cionalne smo enaki med enakimi, ni-
komur podrejeni in se nam ni treba
nobenim tujim poveljem pokoriti.

Ali mogoče podjetniki nimajo
nobelih mednarodnih zvez? In dr-
žava? Ali ne pošiljajo vlade vseh

nega komunista in ne orožja. Napa-
dalci so že davno zbežali preko
streh. Taka je danes taktika nem-
ške meščanske vojne: eni izzivajo s
svojimi uniformami in napadajo,
drugi se branijo in napadajo.

Volitve v rumunski parlament se
bodo vršile v nedeljo, dne 17. t. m.
Volilna borba je v polnem razmahu.

držav, med temi tudi naša, svoje
ministre na mednarodne konferen-
ce? Ali ne plačujejo visokih pri-
spevkov za mednarodne institucije,
za Društvo narodov? Ali ne sode-
lujejo pri sklepah mednarodnih kon-
ferenc in ne izvršujejo teh sklepov,
za katere so prostovoljno glasova-
le? Tudi mi nismo doslej ničesar
dr drugega delali in hočemo to tudi v
bodoče delati. S ponosom hočemo
izvrševati svoj mandat kot zastop-
niki jugoslovanskega delavstva v
mednarodni delavski skupnosti.

Nato je sodr. Topalović posvetil
nekoliko pozornosti rovarstvu žol-
nih, ki se trudijo, da bi z nacionali-
stičnimi gesli razbili naše svobodne
strokovne organizacije:

Organizatorji žoltega pokreta
zvesto kopirajo nemško gibanje Hi-
tlerja. Kot nacionalisti posnemajo
najreakcionarnejši in najgnusnejši
pokret, ki ga sploh pozna zgodovi-
na. Posnemajo in kopirajo italijan-
ski fašizem in nemški hitlerijanzem.
Kot jugoslovanski nacionalisti kopi-
rajo in razširjajo ono gibanje, ki si
je postavilo za cilj stari ustroj Ev-
rope zopet obnoviti, zopet vzbuditi
one sile, ki so obstojele Jugoslavije
in jugoslovanskega narodnega je-
dinstva najbolj nevarne. Če se mo-
re smatirati kaj kot izdaja življen-
skih interesov jugoslovanskega na-
roda in kot slaba usluga njegovemu
prospevanju, potem je to v prvi vr-
sti to idejno podpiranje kontrarevo-
lucije, ki jo pripravlja hitlerijanzem
v Srednji Evropi.

Ta gospoda so ravnokar objavila
ustanovitve nacionalno-socialistične
stranke. Oni hočejo torej celo firmo
Hitlerja ukrasti. Naj delajo, kar jih
je volja, ali naša dolžnost je, da ju-
goslovanskemu delavstvu povemo,
da je njegova glavna dolžnost, da
ohrani enotnost svojega razreda kot
takega. Enotnost delavskega raz-
reda mora biti naš najvišji zakon.
Vsak poskus, to enotnost razbiti, je
zločin, pa najsibo porojen iz kakrš-
nihkoli razlogov, iz političnih ali re-
ligioznih, ali iz razloga omejenega
sektarstva. Naše geslo je: združitev
vsega delavstva v svobodnih delav-
skih strokovnih organizacijah! Te-
mu geslu naj sledi jugoslovansko
delavstvo!

Nadalje so govorili še sodrug
Krekič, ki se je pečal s splošno go-
spodarsko in socialno krizo, ki jo
preživlja jugoslovansko delavstvo,
zatem sodrug Svetek, ki se je bavil
s krizo v našem socialnem zavarov-
vanju. — Sprejeti sta bili tudi dve
važni resoluciji, ki ju objavimo pri-
hodnjič.

Impozantnost tega shoda in nje-
gova discipliniranost sta zopet do-
kazali, da stoji jugoslovanski prole-
tariat slej ko prej neomajano na
braniku svojih življenjskih interesov
in pravic.

Nacional - socialistične uniforme
v Švici prepovedane. Zvezna vlada
je izdala naredbo, po kateri je za
celo švicarsko ozemlje prepovedano
nošenje nacionalno - socialističnih
rjavih srajc.

Nabirajte člane

za Cankarjevo dru-
žbo. Za 20 Din dobi
vsak član 4 lepe
knjige.

Princip socialnega zavarovanja — vzajemnost.

Potrebo socialnega zavarovanja
delavstva pri nas popolnoma uvide-
va. Želi samo, da bi bilo boljše in
razširjeno na vse socialne potrebe.
Delavstvo tudi ve, da je vsako za-
varovanje zgrajeno na vzajemnosti,
tembolj je ta moment važen v so-
cialnem zavarovanju, ker socialno
zavarovanje vsaj pri delavstvu, ki je
vzgojeno v solidarnostnem čutu, ni
in ne sme biti navadna dobičkarska
špekulacija. Vzajemnost obstoja v
tem, da dobiva iz zavarovanja po za-
konitih določbah dajatve tisti, ki ga
zadene bolezen, ponesreči, onemore
zaradi starosti ali je v bedi zaradi
nezaposlenosti, čeprav prispevajo v
zavarovanje tudi tisti, ki so tako
srečni, da jih ne doleti beda ali pa
malokrat. To je načelo vzajemnosti,
ki ga strogo in dosledno izvajajo tu-
di naše svobodne strokovne organi-
zacije, in ki znači obenem princip
solidarnosti. Iz te osebno nesebične
solidarnosti črpajo svobodne delav-
ske strokovne organizacije svojo
moralno in materialno moč.

Za delavstvo torej tu ne more
biti načelno nikakršnega dvoma, da
mora tudi socialno zavarovanje slo-
neti na tem principu.

Poudarili smo to načelo zaradi
tega, ker se preveč naglašja potrebo
raznih diferencijacij v socialnem
zavarovanju po posameznih samo-
upravah, kar smatramo za malome-
ščansko naziranje.

Socialno zavarovanje je za vso
državo enotno in mora ostati tako.
Enaki morajo biti v načelu prispev-
ki in dajatve z razliko, da se, kakor
v sedanjem zakonu, dopušča ozko
mejo, v kateri se lahko giblje po po-
trebi višina prispevka. Ozka meja je
potrebna, ker je mogoče, da podjet-
ništvo ali pa tudi v solidarnosti ne-
vzgojeno delavstvo izrablja zavarov-
vanje v škodo poštenih in zavednih
zavarovancev. V tem primeru bi bilo
seveda krivično, če bi ostali okrožni
uradi, oziroma ostalo delavstvo, mo-
ralo nositi prevelika bremena zara-
di napak v izvajanju, ki v zakonu
niso utemeljena in bi pomenila izko-
riščanje vzajemnega sistema zava-
rovanja.

Iz tega logično sledi, da je vsak
okrožni urad solidarno odgovoren,
da prav gospodari in da članom da-
je vse in enake zakonite dajatve
kakor vsi drugi okrožni uradi. Če
tega ta ali oni okrožni urad ne de-
la, je pravica in dolžnost centralne
uprave ter ostalih samoupravnih or-
ganov, da pokličejo krivca na odgo-
vornost in ga eventualno pozovejo,
da pogreško popravi v zmislu zako-
nitih določb. Samouprava je tu lah-
ko osebno odgovorna ali pa tudi kot
korporacija. In le v primeru lokalne
krivde je lokalno zvišanje prispevka
v označeni ozki meji dopustno.

Dopustno pravimo, praktično
morda potrebno, ne pa načelno pra-
vilno in utemeljeno. Zakaj dolžnost
celotne uprave je, da vodi in orga-
nizira samoupravo po načelih soli-
darnosti in vzajemnosti. Z vestno
organizacijo zavarovanja je treba
skušati doseči najvišji cilj vzajem-
nosti, v katerem so zaščitene pra-
vice in dolžnosti vsem članom
enako.

V praktičnem življenju so pa še
nadnaravne sile, ki lahko bolj ali
manj obremenjujejo socialno zava-
rovanje. Imamo različne industrije,
ki so zdravju bolj ali manj nevarne,

zdrave in nezdrave kraje, epidemične bolezni in druge pojave. V teh poslednjih primerih bi morala sicer država priskočiti s plusom na pomoč, ali, ker tega ne stori, se morajo ta izredna bremena zavarovanja porazdeliti vsaj v bistvu na celoto, ker so pogostoma tako velika, da bi ugnila občutno oškodovati interese lokalnih zavarovanih.

Zdelo se nam je potrebno povedati v tem vprašanju stališče zavednih in vestnih delavcev ter želimo, da se upošteva. Predvsem morajo imeti oni, ki vodijo socialno zavarovanje, pred seboj cilj, splošni interes zavarovancev, to je vzajemnost, ki ima za posledico enake dolžnosti in enake pravice. V socialnem zavarovanju so sicer še druge velike diferenciacije (mezni razredi, nevarnostna stopnja itd.), ki so posledica današnjega gospodarskega sistema in ker država splošnemu zavarovanju ničesar ne prispeva, da bi bila nje moralna dolžnost. Teh razlik ni mogoče lahko odpraviti, odpravijo se pa lahko one razlike, ki so podobne nezastuženemu kaznovanju delavstva, ker slabemu gospodarstvu more v današnjem sistemu zavarovanja biti kriva le uprava ali samouprava, ne pa delavstvo, če niso zla povzročile nadnaravne sile, epidemične bolezni ali nezdravi kraji.

Vojno bi bilo jako želeli . . .

pravi švedski kapitalistični list.

Tako-le glavno glasilo norveške konservativne stranke »Morgenpost«:

»Ali pride na vzhodu do vojne? Morda zveni to brutalno, toda zaradi konjunktura bi bilo vojno jako želeli. Svet ni danes nič drugačen kakor je bil prej. Vojna bo povečala potrebo vojne tonaže, riziko prevajanja blaga se bo povečal, cene bodo tudi poskočile in z njimi se bo povečala spekulacija. To pomeni izpremembo v zunanji trgovini v prid nevtralnih dežel in dvig naročil za druge industrije. Ves svet zasleduje zaradi tega z nestrpnostjo razvoj dogodkov v Mandžuriji. Tako blagovni trg kakor borze registrirajo vse, kar se dogaja. Če postane resnost, tedaj bo pomenilo to ogromno poživitev za gospodarsko življenje vsega sveta, temu pač ne more nihče ugovarjati. Če pa ne pride do vojne, bo moral svet še dolgo čakati na naravno izboljšanje, zakaj to izboljšanje je še jako daleč.«

Vsak misleč človek ve danes, kako ogromno uničevanje vseh vrednot prinaša vojna. Vse dežele sveta boleha jo na posledicah svetovne vojne. Za vojne hujskače je pa svet tak kakor je bil pred vojno. Vse za kon-

V boju za kruh in socialno pravico.

Plenum strokovnih organizacij v Mariboru.

Napovedani plenum, kateri se je vršil pretekli ponedeljek, je bil izredno dobro obiskan po zastopnikih priključenih organizacij, razen podružnice živilskih delavcev, kateri se radi nočnega dela niso mogli udeležiti.

Plenumu je predsedoval s. Dvoršak. O delovanju medstrokovnega odbora v tem letu je poročal s. Petejan, ki je podal pregled o delu in akcijah, katere je v tem času izvršil ali sklenil izvršiti medstrokovni odbor v korist delavstvu in organizacije. Iz poročila posnemamo, da razen rednega dela, kakor seje, dopisovanje, intervencije itd., se je medstrokovni odbor pečal še s splošnimi in za vse delavstvo važnimi vprašanji, predvsem z vprašanjem **zakonske zaščite stanovanjskih najemnikov, brezposelnostjo, socialnim zavarovanjem** itd.

V pogledu stanovanjske zaščite se je medstrokovni odbor pridružil akciji ostalih strokovnih organizacij ter sodeloval na več skupnih shodih in v deputaciji v Beogradu. Pozitivnega rezultata ta akcija doslej ni obrodila, ostalo je samo pri obljubah. Vložila so se tudi pravila za »Društvo stanovanjskih najemnikov«, katera pa banska uprava še ni potrdila in so bila dosedaj že trikrat vrnjena v popravilo.

Tudi glede **brezposelnosti in zavarovanja brezposelnih** so se od naše strani napravili razni koraki. V ta namen smo sklicali tudi večji shod in plenum, ki se pa nista mogla vršiti. Danes je to vprašanje še bolj pereče, pomoč je še bolj nujna. Pomoč bi po našem mnenju obstojala v **forsiranju javnih del in v zavarovanju brezposelnih**.

Na to tudi tem potom opozarjamo merodajne in odgovorne kroge.

Nič manj važno ni vprašanje **krize v socialnem zavarovanju**, ki se od leta 1929 dalje z neverjetno naglico razvija. Referent poda kratek pregled stanja bolniškega in nezgodnega zavarovanja ter poročilo o sklepih velikega strokovnega sveta v Zagrebu (katerega se je udeležil tudi zastopnik medstrokovnega odbora), kateri je za saniranje zavarovanja v glavnem sklenil siedeče smernice: 1. Odklonitev vsake

junkturo, pa je čisto vseeno, kako bo potem. Riziko nosijo namreč drugi. Delavstvo pa danes ve, da velja nova vojna življenje. — Taka miselnost! Kako je še mogoča po vseh grozotah vojne in nje posledicah! Bestiji se hoče samo krvi, krvi, da si napolni svoje blagajne.

odgovornosti za poslovanje pod ero komisarjev; 2. proti poslabšanju pridobljenih pravic članstva; 3. zvišanje prispevkov na 7 odst.; uvedba zavarovanja za starost, onemoglost in za brezposelnost; 4. čimprejšnja upostavitve popolne samouprave potom volitev itd. Za te sklepe moramo tudi mi delati, da se uresničijo.

V kulturnem oziru je medstrokovni odbor skupno s »Svobodo« organiziral »**strokovni tečaj**« in »**Delavski prosvetni večer**« v »Unionu«, obe prireditvi sta izborni uspeli in sta bili v čast mariborskemu delavstvu.

V vseh navedenih vprašanjih, v kolikor niso rešena, bo medstrokovni odbor akcijo nadaljeval ter jim posvečal največjo pažnjo. Dolžnost strokovnih organizacij in vseh članov pa je, da po svojih močeh to naše delo podpirajo in da obenem zastavijo ves svoj vpliv, da se število članstva poveča, kar bo najboljše garancija za končni uspeh.

K poročilu s. Petejana se je razvila obširna debata, v katero so posegli s. Mikec, Eržen, Vidovič in drugi. Prvi je govoril o obupnem položaju upokojujencev ter o potrebi večjega političnega vpliva za delavstvo. s. Eržen o poslovanju tuk. Borze dela, proti kateri so vsak dan večje pritožbe glede postopanja z delavci in celo z delavskimi zaupniki ter je zahteval, da naj se od strani MO napravijo potrebni koraki za odpravo teh razmer; s. Vidovič je pozval navzoče, da se udeležijo sprejema delavskih sportnikov iz Voitsberga v soboto, dne 16. t. m., ob 21. uri pri »Gambirinu«.

Po končani debati se je soglasno sprejel predlog, o katerem se pooblašča Medstrokovni odbor, da od upravnega odbora Borze dela zahteva, da naj se pri ekspozituri v Mariboru imenuje sosvet, kateri naj ima nalogo, na licu mesta reševati vse spore, ki nastanejo med interesiranimi člani in borzo.

Nadalje se nalaga Medstrokovnemu odboru, da **nadaljuje akcijo za ureditev zakonite stanovanjske zaščite, da forsira izvrševanje javnih del, zavarovanje za brezposelne ter za pravice delavcev pri izvažanju socialnega zavarovanja**, kakor tudi za vse druge socialne in kulturne probleme, ki se tičejo delavcev in nameščencev.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Tomaž Bat'a se je ubil.

Industrijalec Tomaž Bat'a je hotel poleteti iz Zlina na Moravskem, kjer ima svoje velike tovarne čevljev, z letalom v Švico. Komaj se je dvignil v zrak z letališča Otrokovice, je iz višine 700 metrov strmo glavilo letalo na tla. V zraku je izgubilo letalo ravnotežje in padlo na tla, ne da bi bilo doslej mogoče ugotoviti pravi vzrok nesreče. Letalo se je pri padcu popolnoma razbilo, mehanik je bil mrtev med razvalinami. Bat'a pa težko pobit in v nezvesti. Med vožnjo v bolnico je tudi Bat'a preminul, ne da bi se zavedel. To se je zgodilo dne 12. t. m. ob 6. uri zjutraj.

Bat'a je opravljal svoja poslovna pota z letalom. Vsaj je bil nedavno celo v Indiji, kjer je hotel dobiti trgovske zveze za svoje industrijske proizvode. Star je bil Bat'a šele 56 let.

Z Bat'o je preminul pač eden največjih industrijskih magnatov, ki bi se ga moglo primerjati z nedavno preminulim Ivarjem Kreugerjem, da si nam ni še znano, v kakšnem stanju se nahaja vsa njegova velika industrija in trgovina. Vsekakor je bil Bat'a predvsem strah čevljarjev, ker je snoval čevljarske tovarne s postransko industrijo in skušal preplaviti s svojimi izdelki čim več sveta. Bat'a je bil sin čevljarskega mojstra in je izpočetka prodajal čevlje po sejnih. Leta 1894 je že imel tovarno s petdesetimi delavci. Med vojno je pa dobavljal za vojsko in razvil svoje podjetje. Na vrhuncu konjunktura je zaposleval do 60.000 ljudi, všteti tovarne in zaloge doma in po raznih državah. Danes je bil milijarder in solastnik različnih tovarn in član raznih koncernov.

Prosperiranje Bat'ovih podjetij je slonelo na dveh načelih: majhni produkcijski stroški in reklamna konkurenca. Ti dve načeli opazujemo zlasti v zadnjih letih tudi v javnosti. Svoje tovarne je snoval v samotnih krajih, da se delavstvo ni navzelo razrednega duha, in ga jako slabo plačeval. V tem oziru je bilo jako mnogo pritožb. Obenem je pa delavstvu odtrgal še del zasluzka, ki ga je pripisoval obratnemu kapitalu, češ, da s tem postaja delavstvo solastnik podjetij. S tem je delavstvo materialno navezal na tovarno, ne da bi se bilo upalo odločneje zahtevati izboljšanje svojega socialnega položaja. Istotako je uvažal v svojih podjetjih preskrbovanje delavstva z drugimi življenjskimi potrebščinami in ga s tem popolnoma odtegnil tujemu vplivu. Meščansko časopisje hvali Bat'o, češ, da je skrbel za svoje delavstvo, kakor malokatero podjetje, dočim

Angelo Cerkvenik:

ROSA.

(Povest.)

Da, še ptički imajo gnezda, a mi nismo ptički, mi smo bogovi. . . Mater naj ne bodo zgolj matere, zavedajo naj se, da milijonom mater dom ni toplo gnezdo. Milijonom mater je kopica otrok samo nepopisno trpljenje — milijonom in še milijonom otrok nič manj.

Priti mora tisti veliki čas, ko bodo otroci samo — ljudje brez rodbinskega imena, stebri večno obnavljajoče se, večno pomlajujoče se družbe.

Sestre, zakon ne more biti regulator spolnega izživiljanja, ker je zakon sekundarna forma, spolnost pa parlament vsega živega. Oblike so od danes do jutri, življenje pa je od pradednih, preživelo je že brezštevilne oblike in bo preko neštevilnih oblik šlo v brezčasje.

Današnji zakon je samo ena izmed tisočerih oblik, ki so v ozki, celo v najožji zvezi z današnjim do podstave nemoralnim družabnim redom, ki mu je človek — pes, denar pa — Bog.

Današnji zakon je bančna menica, kupna pogodba, denarna zadeva par excellence!

Prestrašila se je svojih misli. Saj vem, si je dejala, to so samo strašne nočne misli. Ponoči so misli sploh podobne sanjam. Podnevi, da, podnevi mislimo bolj realno.

Zasmejala se je na ves glas.

— Zakaj se smeješ?

— Sama sebi, Bojo. Čudežno in skoraj smešno je to spoznanje.

— O čem govoriš?

— Da smo ponoči bolj svobodni, nego podnevi, da nam je dan rabelj. Vidiš, zato so se vse velike zarote koval, skovale in uresničile ponoči. Sploh je bila svetloba po temi! Zato se tudi elementi praziviljenja izživljajo najsiloviteje in najstrastneje — v temi. . .

— Ne razumem tvojih besed. . .

— Nikdar jih ne boš razumel, zakaj ljudje, ki mislijo le nase, ki vidijo v sebi središče, okrog katerega se vse vrti, ne morejo nikdar razumeti ljudi, ki strastno in z nepopisno ljubeznijo šele iščejo — središča. . . in ga nikdar ne najdejo. . .

— Mrzla si. . .

— Vsi, ki mislite samo nase, pravite o drugih, ki mislijo tudi na vas, a ne samo na vas, da so mrzli!

Dež je ponehal. Burja se je zaletavala v vetrnice, ki so močno

škrpale. V bližini, tam čez cesto, so pripogibali vrhove svojih stebel visoki, v ognjenih bliskih orjaški, topoli. . . Od daleč je prihajalo zamolklo grmenje, kakor da se s hribov valijo ogromni plazi, bobnajoč, rušeč pod seboj gozdove in vasi. . .

— Tako smo majhni, Bojo, in tako smo veliki! V nas vseh je — bog! Zato je Kristus imenoval boga svojega očeta, zato ga je imenoval — očeta vseh nas. Da, Kristus je zaslužil resnico.

Položila je roko na njegove mehke lase in zaspala.

Bojo je bedel.

Kolikor so Rosine misli bile vse-spolne in brezosebne, toliko so Bojeve bile do skrajnih meja ozkosti osebne in skoraj sebične.

Mučil je svoje možgane venomer z eno in isto mislijo: kaj storiti? Umreti? Mogoče bi umrla Tanja, mogoče Rosa? Pogledal je na Roso. . . V ognjenem blisku je uzrl njeno obličje, tako mehko, tako čudežno lepo. Mraz ga je stresel ob pomisli, da bi ta prelepi obraz strohnel v mokri zemlji. Ko se je zalotil pri misli o Rosini smrti, se je zopet začel kesati.

— Saj jaz kličem smrt nadnjo. . . Saj jo prosim, naj pride. O, če bo

kdaj prišla! Ne, ne. . . Rosa naj živi, še dolgo naj živi! Rajši naj umrem jaz!

Kakšna podla, ostudna žival sem! Zgrabil se je z rokami za glavo. . . Najraje bi bil strl svoje lastne možgane.

Utrujen in ves izmučen je ob zori, ko se je tudi nevihta poglobila, zaspal.

XVIII.

Že dva meseca je trpela, a življenje se ni spremenilo niti za las. Vse dolge in strašne noči so se ponavljale, vse so si bile do pičice enake. Zaslužila je celo, kaj se v Boju godi, zaslužila je njegove zločinske misli. Včasih je gledal vanjo in tedaj je naenkrat po neki tajinstveni moči zaznala, da je mislil na njeno smrt, da si je njene smrti zaželel. V njej se je vse uprlo. Umrla naj bi na ljubo neki mrtvi formalnosti.

Vedno hušje je bilo njuno življenje, vedno neznosnejše njuno medsebojno razmerje. Rosa, ki je bila vajena prisrčnosti in prijateljstva, ni mogla več prenašati njegovega molčečega in temnega obraza. Zazdelo se ji je naenkrat vse tako nesmiselno. Sama sebe ni mogla razumeti. Na kaj čaka še? Na rešitev? Od kod? Kako? Upanje?

(Dalje prihodnjik.)

drugo objektivnejše časopisje pravi, da je bil Tomaž Bat'a pravi industrijski kapitalist, ki bi si ga Karl Marx ne bil mogel bolje zamisliti. Bat'a je z držnim stalnim pomnoževanjem svojega kapitala dvigal tudi predvsem svojo osebnost, individualistično kapitalistično moč. Njegove prodajalne in tovarne po državah so bile samostojne in so z njim samo trgovale in obračunavale. Ta sistem se mu je obnesel, ker je razpolagal s kapitali, da je bil kos konkurenci, in ker so bili produkcijski stroški njegovih izdelkov zaradi jako slabih delavskih plač izredno majhni.

Tomaža Bat'e ni več. Vodstva tovarn izjavljajo, da bodo tovarne obratovale dalje. Ni pa zaenkrat še upati, da bi se delavske razmere s smrtjo Bat'e izboljšale. Tudi nam bodo šele novejša poročila povedala, v kakšnem gospodarskem stanju se nahajajo ogromna podjetja, ki jih je vodil Bat'a, ki je preminul prav tako nepričakovano kakor milijarder Kreuger, ki ga je kriza v njegovem gospodarstvu pognala v smrt.

Zlasti čehoslovaški listi poudarjajo, da je Bat'ino podjetje finančno zdravo in razpolaga z milijonsko imovino (okoli 100 milijonov dinarjev gotovine). V vodstvo firme vstopi njegov sin.

Gospodarska kriza je zadela tudi ta podjetja. Tovarna v Zlinu je imela 23.000 delavcev, sedaj jih ima 15.000 in delajo po pet dni v tednu. Vseh nameščenecv ima podjetje doma in v inozemstvu okoli 25.200. Izdelovala pa je tovarna največ 130 tisoč čevljev, sedaj jih izdeluje nekaj nad 100.000. Tudi v inozemstvu je imel več tovarn.

Doma in po svetu.

Politizacija. V zadnji številki smo omenili članek, ki priporoča, da naj bi se državni uradniki politizirali, to je aktivizirali v politiki, ki je mogoča. Uradniki so vsaj glede svojega mišljenja, če že ne udeleževanja, svobodni državljani. Mislijo lahko kakor hočejo in nihče jih ne more prisiliti, da bi drugače mislili kakor so si svoje mišljenje izkristalizirali na podlagi svoje izobrazbe in svojih praktičnih izkušenj. Politizacija naziranje je individualna zadeva posameznika in iz posameznikov, ki imajo enotno individualno naziranje, se ustvarjajo stranke. Z drugimi besedami bi to povedali tako-le: Najprej enotno naziranje, potem skupni interesi ali cilj in končno še enotna oblika skupnosti, to je politična organizacija. Tako nastane politična stranka, če hoče imeti trdno in naravno podlago. Politika je torej izraz mišljenja, kako si uredimo in izboljšamo življenje za celoto, za vse tiste, ki se jim godi krivica. Stremjenje, da se vodi politika v interesu ali v smislu privilegijev, protekcije ali služabništva, ne more biti nikdar politika mišljenja, marveč le politika koristolovstva in protekcionizma. Mišljenje se razvija z razvojem, zato more res živeti samo politična stranka, ki izvira iz življenja, to je, razvoja samega. Politizacija oseb torej ne more biti zdrava in trajna, ker ne sloni na mišljenju in razvoju, nego je umetna tvorba.

Jugoslovanski državni dolgi. Pariški »Information« poroča po poročilu jugoslovanskega finančnega ministrstva, da znašajo jugoslovanski državni dolgi 38 milijard 783 milijonov in 550.000 Din. List pravi, da ta dolg ni tako velik in je država stalno izpolnjevala svoje zunanje in notranje obveznosti. Ostalega poročila o dolgovih naši listi niso priobčili.

Frančiška Ropret, žena vpokojenega tobačnega nameščenca s. Andreja Ropreta v Tomačevem pri Ljubljani, je dne 7. t. m. po daljšem bolehanju umrla. Slučaj je, da je umrla prav na dan poroke pred 37. leti. Ob izgubi dobre žene in matere izrekamo rodbini v svojem in v imenu naših naročnikov najiskrenejše sožalje.

Nov ravnatelj Kmetijske šole na Grmu. Ravnatelj Kmetijske šole na Grmu je postal ing. Zupanič.

Dr. Avg. Reisman:

Delovno pravo v novem obrtnem zakonu.

(Iz predavanja o novem obrtnem zakonu v Strokovni komisiji v Mariboru.)
(Nadaljevanje.)

Učenci oz. vajenci.

Potrdilo o trajanju učenja.

O trajanju učenja, naj si je isto končalo, ali pa bilo predčasno prekinjeno, mora izdati službodavec učencu vsikdar potrdilo. Če je službodavec umrl, ali učenec radi drugega zadržka potrdila ne more dobiti, mora izdati potrdilo združba, ali občina, pri kateri se je sklenila pogodba in ista vpisala. Združba ali občina mora namreč voditi za svoje področje vpisnik o učencih.

Potrdilo o trajanju učenja mora predložiti učenec, ko hoče napraviti pomočniški izpit, da z njim dokaže, da je prebil po zakonu ali s pogodbo predpisano dobo na uku.

Pomočniški izpiti. (§§ 282 do 294 o. z.)

V §§ 282 do 294 navaja obrtni zakon odredbe za pomočniške izpite učencev v rokodelskih obrtih. Za delovno pravo, katero obravnavamo na tem mestu, pa so važna le nekatera določila, radi katerih lahko nastane spor med učencem in delodajalcem. Druge nebitvene določbe so radi tega izpuščene.

Predpogoji izpiti.

Že v § 25 o. z. je določeno, da sme opravljati pomočniški izpit le oni učenec, ki dokaže, da je večš pisanju, da se je učil dotičnega rokodelstva predpisano dobo, redno pohajal in dovršil uspešno strokovno nadaljevalno šolo, če taka obstoji v kraju, kjer je bil učenec zaposlen. Učenje v delavnicah, v katerih se izvršujejo obrti na tvorniški način, je enako učenju pri rokodelcu, če je v takih obratih strokovno učenje zagotovljeno.

Ko učenec dovrši učni čas, ga mora imetnik obrti, pri kateri se uči, ali pristojna združba pozvati, da se prijavi k pomočniškemu izpitu.

Izpit je javen.

Vsled tega sme temu izpitu prisostvovati vsakdo, kakor n. pr. sodnim razpravam ali javnim občinskim sejam, četudi ni

obrtnik ali nima z obrtjo nikakega stika. Izpit se vrši pred posebno izpraševalno komisijo ene stroke, v kateri se je učenec učil. Izpit pa se mora opraviti pri pristojni združbi, t. j. na onem kraju, kjer se je učenec učil. Drug kraj izpita lahko določi izjemoma pristojna zbornica iz važnih vzrokov.

Kaj mora znati učenec?

Pri pomočniškem izpitu mora učenec dokazati, da se je rokodelstva praktično učil, in ga more opravljati kot pomočnik. Komisija sklepa o uspehu izpita z večino glasov in dobi nato učenec od pristojne prisilne združbe ali okrožnega odbora po oceni te komisije pomočniško spričevalo o opravljenem izpitu.

Ponavljanje izpita.

Ako se izpraševalna komisija prepriča, da učenec pri izpitu ni pokazal zadostnega uspeha, izda prisilna združba učencu mesto izpraševala le potrdilo, da je dovršil učni čas brez pomočniškega izpita. Po preteku vsakih treh mesecev pa sme učenec izpit ponoviti.

Mojster odgovarja za izobrazbo učenca.

Če se pri izpitu izkaže, da učenec ni dokazal potrebne izobrazbe po krivdi imetnika obrta, mojstra, kjer se je učil, mora izpraševalna komisija to javiti upravni oblasti. Upravna oblast pa uvede potem preiskavo ter lahko lastnika obrti radi tega kaznuje.

Izpit so brezplačni.

Učencu ni treba plačati komisiji za opravljanje pomočniškega izpita nikake takse. Stroške pomočniških izpraševal na trpi prisilna obrtniška združba, oziroma okrožni odbor, kakor tudi ostale stroške izpraševalne komisije.

Ljubljana.

O cestah se prepirajo v Ljubljani. Epidemija. V Ljubljani so ljudje megalomani in mislijo, da morajo vsako leto izpremeniti vsa imena ljubljanskih cest in ulic ter mislijo pri tem, da so storili veliko zgodovinsko delo. Nikakor pa ni to resnica. Ime ulice ali ceste je pomoček za orijentacijo. Čim manj se imena ulic in cest izpreminjajo, bolje je. Mrzlico za izpreminjanje imen ulic in cest imajo navadno ljudje, ki so piehkega realizma. Imponira jim tako junastvo, ker niso sposobni, da bi storili kaj resnega. Prav značilno je pa še pri tem, da se zlorablja v take namene ali povsem tuja imena ali pa neznatna imena lokalnega pomena, katerih sloves presega morda dva ali tri desetletja, potem pa mora ne le tujec, marveč tudi domačin pogledati v leksikon, kaj pomeni slavna ulica, če jo v leksikonu sploh najde. Kratko: s tem diletantizmom se bavijo pač diletanti, ki hočejo citati svoje ime.

Maribor.

S kakšno pravico g. podnačelnik? Za nogometno tekmo, ki se bo vršila v nedeljo, dne 17. t. m., med moštvom tukajšnjega SK »Svoboda« in SK Voitsbergom je SK »Svoboda« izdala primerne lepake, ki vabijo na udeležbo. Ti lepaki so nalepljeni na vseh reklamnih deskah po mestu. Takšen lepak pa so s privoženjem gosp. načelnika železniške postaje Maribor, glavni kolodvor, izobesili tudi železničarji, ki so prijatelji delavskega sporta, in sicer v sobi, kjer se shaja prometno osebje. To pa menda ni bilo po godu gosp. podnačelniku P., ki je kmalu nato lepak odstranil. Zanimalo bi nas, s čim utemeljuje gosp. podnačelnik to svoje dejanje, ko mu vendar mora biti znano, da oblast lepakov ni prepovedala, ker bi sicer tudi drugod ne bili razobešeni. Mnogokrat vidimo, da se nahajajo na železniških poslopih in postajah razne reklame. Vse to pa g. podnačelnika očitno ne moti. Opozarjamo, da je SK »Svoboda« oblastveno dovoljeno društvo, ki ima iste pravice kot pa razna ostala društva. Opozarjamo tudi, da železnica ni privatna last, temveč državna, med državljane pa spadajo tudi Svobodaši, čeravno so le delavci. Tega bi se moral zavedati tudi gosp. podnačelnik na mariborskem glavnem kolodvoru.

Državni upokojenci še vedno niso dobili pokojnine za mesec julij. Številni upokojenci drž. železnice in drugih drž. ustanov še vedno niso

V soboto ob pol 6. uri tekma. V nedeljo ob 3. uri tekma v Ljudskem vrtu

Svoboda : Voitsberg.

V soboto zvečer na Gambrinovem vrtu

POZDRAV GOSTOV.

dobili nakazane pokojnine za mesec julij. Po večini vsi upokojenci se preživljajo le z borno pokojnino, zato so tembolj prizadeti, kadar ostane nakazilo prve dni v mesecu, kajti najemnino, pa tudi življenjske potrebščine morajo takoj plačati.

Radi požigov obsojen na 15 let ječe. Minuli torek je bil pred tukajšnjim okrožnim sodiščem obsojen posestnik in pismonoša Franc Pravič iz Sv. Lenarta v Slov. goricah radi zločina požigov na 15 let težke ječe.

Otvoritev nove planinske koče. Minulo nedeljo je bila na Ribniškem vrhu otvorjena nova planinska koča, ki se imenuje »Senjorjev dom«. Otvoritvi je poleg zastopnikov oblasti prisostvovalo veliko število izletnikov.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Celje.

Izlet celjske Svobode na Mrzlico se bo vršil v nedeljo, dne 17. t. m. Zbirališče na Kapucinskem mostu. Odhod točno ob 4. uri zjutraj. Ker otvarjajo ta dan trboveljski in hrastniški sodrugi svojo kočo na Mrzlici, vabimo vse Svobodaše in sploh vse prijatelje prirode in delavskega pokreta, da se izleta gotovo udeležijo.

Seja občinskega sveta mesta Celje se je vršila pretekli petek 8. t. m. V domovinsko zvezo sta bili sprejeti Marija Megličeva in Ana Toplakova. Lastnik vile na hribu Sv. Jožefa, Macelski, je stavil mestni občini ponudbo, da bi dogradila cesto na omejenem hribu, za kar bi bil pripravljen prispevati Din 20.000. Cesta bi stala okoli 60 tisoč Din. Mestna občina pa ima na razpolago samo Din 30.000. Ker baje okoliška občina noče ničesar prispevati, se je zadeva odložila. Človek bi mislil, da se v času tako velike brezposelnosti mora porabiti vsako priliko za izvrševanje javnih del. Izgleda pa, da se o tej stvari ne vodi računa. Muzejskemu društvu v Celju je bilo sklenjeno izplačati za nadaljnja izkopavanja v Potočki zialki na Olševi Din 4.600. Glasbeni Matici v Celju pa Din 4.000 podpore. Iz potrebe štedenja se pa ukine telefon mestnemu načelniku. — Stroški za mestno policijo so določeni na 572.000 Din letno. Mestna občina je predlagala, da bi ona plačala od te vsote dve tretjini, okoliška pa eno tretjino. Zadnja je pa pripravljena prispevati le 40.000 Din. Ker se obe interesenti nista mogli sporazumeti, je odredila banska uprava, da plača mestna občina 5, okoliška pa 1 šestino celokupne vsote. Proti tej razdelitvi se je mestna občina pritožila na ministrstvo za notranje zadeve. — Gradnja prečne ceste med Oblakovo in Jenkovo ulico se za sedaj opusti. Razprava o premoženju mestnega ubožnega zaklada se je v svrhu študija odložila na prihodnjo sejo.

Kolkovanje potrdil in izpričeval vajencev in pomočnikov. Izpričevala učencev o trajanju učenja, morajo biti opremljena s kolkom za 20 Din. Izpričevala ali potrdila za vajence, ki pri pomočniškem izpitu niso pokazali zadostnega uspeha, in se jim potrdi le učna doba, je treba kolkovati s kolkom za 10 Din. Pomočniška izpričevala, to so izpričevala o vedenju in o izobrazbi, ki so jo pomočniki med službo pokazali, pa s kolkom za 20 Din. Če se pa izpričevalo napiše v poslovni knjižici, je oproščeno vsakega kolkovanja. Na to sporočilo zbornice TOI naglašamo, da je že zadnji čas, da se izdajanje izpričeval reformira.

Olepevalno in tujsko-prometno društvo je imelo preteklo soboto redni občni zbor za obdobje 1928—1932. Društvu predseduje magistratni ravnatelj, g. Ivo Šubic, ki je podal obširno poročilo o društvenem delovanju. Apeliral je na Mestno občino, naj bi se zavzela za zgraditev modernega kopališča na Savinji. Izjavil je tudi nezadovoljstvo društva z neestetično ogradnjo Glazije, kar je kritiziral istotako g. Drago Zabar. Društvo je imelo v omenjenem razdobju 801.000 Din dohodkov in 799.000 Din izdatkov. V znak priznanja za izvršeno delo je bil g. predsednik Šubic izvoljen za častnega člana društva.

Baletni večer. Člana Narodnega gledališča g. Golovin in gđc. Smerkoljeva sta priredila v Mestnem gledališču, v sredo, 13. t. m., baletni večer.

Iz Zagreba v Celje vozi odslej vsako nedeljo in praznik izletniški vlak, ki odhaja iz Zagreba ob 6.35 in pride v Celje ob 9.25. Iz Celja odhaja ob 20.50 in prihaja v Zagreb ob 23.49. Od Dobove dalje proti Celju obstaja na vsaki postaji. Vožnja je polovična. Delavski športniki iz Zagreba in

iz ostale proge do Celja bodo vlak lahko s pridom porabili za izlete v prekrasno Savinjsko dolino.

Izletniki dobre v celjski Javni kuhinji za mal denar zdravo in tečno hrano.

V cinkarni je pretekli petek gorelo. Vnel se je tram pri dimniku. Ogenj so delavci sami pogasili.

Verska blaznost je popadla 42 letno kuharico Elizabeto Koroškevo, ki je dne 5. t. m. najprej razgrajala po ulicah, čez nekaj dni je pa v župni cerkvi pometala z glavnega oltarja sveče in potrgala prte ter klicala Kristusa iz tabernaklja.

Trbovlje.

Velik fijasko »narodnih«.

Narodna strokovna zveza je z veliko reklamo spravila na svoj shod, ki se je vršil v ponedeljek popoldne na vrtu (nekdanjega) Rudarskega doma v Trbovljah, precejšnje število ljudi. Bile so zastopane vse struje in »stanovi«. »Narodni« so poskrbeli, da so prišli na shod tudi sicer maloštevilni pristaši iz Zagorja in Hrastnika. Dnevni red se je sukal okoli bednega položaja rudarjev.

Po običaju onih govornikov, kateri mislijo, da se s tem najboljšje rešuje delavska vprašanja, če se v čim bolj drastični luči orisuje bedo delavstva delavstvu samemu, sta gg. Koren in Juvan zaključila svoje govore. Za njima so še govorili razni govorniki, ki so se po svoje trudili vplivati na prisotne. Ves čas govorov so padali večinoma takšni medklici, ki so kvalitativno visoko dosegali značaje prirediteljev shoda.

Najznačilnejše na tem shodu pa je bil zaključni govor g. Juvana, ki je med drugim izjavil: »Z ozirom na težak položaj, v katerem se nahaja rudarsko delavstvo, prožim v imenu Narodne strokovne zveze bratsko roko vsem ostalim strokovnim organizacijam in isto pričakujem od njih.« Ko se je pa v bližini odra stoječi s. J. Arh, tajnik ZRJ, pojavil pred predsedstvom shoda, da se na

željo velike večine rudarjev javno zahvali za bratsko ponujano roko, so sklicatelji shod takoj zaključili in na ogorčen protest rudarjev hitro pospravili svoje reči in zginili v notranjosti Rudarskega doma.

Tako je končal velikanski pohod »narodnih« v Trbovljah in rudarji so imeli jako lepo priliko spoznati, kako iskrena je fraza o »bratsko ponujani roki« naših nacionalcev.

Zagorje ob Savi.

Tukajšnja podružnica »Svobode« priredi v nedeljo, dne 17. julija, o priliki otvoritve koče na Mrzlici izlet na Mrzlico. Zbirališče pred Zadrugnim domom na Lokah za Ločane, Kisovčane in okoličane; za Zagorčane in Topličane pa pri Sp. Konzumnem društvu »Posavje« v Zagorju. Zbirališče ob 3. uri zjutraj. Odhod točno ob pol 4. uri zjutraj. To velja za Ločane in Zagorjane. Pri Sv. Lenartu se snidemo. Skupni odhod ob 6. uri zjutraj na Mrzlico. — Vabljen je vse delavstvo in prijatelji delavstva, da pokažemo Trbovelčanom in Hrastničanom, da v Zagorju še živi zavedno delavstvo. Zatorej v nedeljo vsi na Mrzlico. Družnost! — Odbor »Svobode« Zagorje ob Savi.

Ptuj.

Proslava zadrugnega dne. Dne 10. julija smo praznovali pri nas zadrugni dan. Precej članov se je udeležilo sestanka, ki se je vršil popoldne na vrtu gostilne zadr. Šegule. Po slavnostni seji je zapel pevski odsek »Svobode« delavski pozdrav, nakar je ob 17. uri zadr. Kramarič otvoril sešatek. Zadr. Domajnsko je prečital poročilo Cv. K. v »D. p.« ob desetletnici zadrugnega dne, katerega praznuje 70 milijonov ljudi vseh kontinentov sveta. Povdarjal

je o velikih ciljih, ki jih ima zadrugništvo ter priporočal, naj bi se i naše članstvo v Ptuj bolj oklenilo svoje zadruge, t. j. konzuma. Res je sicer, da se članom v teh časih žal ne more v vsem ugoditi, res je pa tudi, da ima že zdaj vsak kupujoči član od zadruge na povračilih večji dobiček kot od privatne trgovine in če bi napredovali kot v drugih državah, kjer imajo zadruge lastne mesarije, pekarnice in druge tovarne, marsikateremu revežu bi ne bilo potreba umreti, ker bi mu zadruha lahko pomagala, bodisi z delom ali podporo. Kakor politične, kulturne in strokovne organizacije, si lahko priborijo moč tudi zadrugne oz. gospodarske organizacije, ki tako postanejo scodločujoč faktor, s katerim bodo morale vse vlade računati. — Zato naj živi mednarodno zadrugništvo! — Nato je s. Marn iz Celja, ki se je slučajno mudil tukaj, pozdravil navzoče s klicem »Vsi za enega, eden za vse!« — H koncu je predsednik Kramarič podčrtal potrebo okrepitve naše zadrugne prodajalne, katera ne sme podleči napadom nasprotnikov, ker bi bil s tem zadan vsemu delavstvu hud udarec. S klicem »na delo« za našo koristno stvar, je zadr. K. zaključil zborovanje, in spet je zadonela delavska pesem ... J. D.

Naša »Zveza delavskih žen in deklet« in pevski odsek »Svobode« priredita v nedeljo izlet v Rogaško Slatino, da vsaj en dan preživimo v lepem kraju in malo pozabimo na krizo in težave, ki jih moramo nositi po »božji volji« ... Družnost!

Jesenice.

Proslave Mednarodnega zadrugnega dne.

Na Jesenicah so priredile proslavo vse svobodne delavske organizacije. Pet zadrug, strokovna organizacija, »Svoboda«, kovinarska godba in Zveza delavskih žena in deklet, je sodelovalo. Proslava se je vršila popolnoma po programu. V soboto, dne 9. t. m., se je vršila v Delavskem domu slavnostna akademija »Svobode«, ki jo je otvoril s kratkim nagovorom v imenu »Svobode« s. Cv. Kristan. Zatem je zapel pevski zbor »Svobode« štiri pesmi, med njimi zadrugno: »Oj bratje, le k solncu, k svobodi!« in »Vzbujenje duhov«. Nastopili so razni sodrugi in sodružice z deklamacijami kot Zabavljac (po nemški). Tone Maček: Klic proletarskim ženam, Ana K. Krasna: Proletarskemu otroku, in Tone Čufar: Sneg. Dve sodružici sta peli solospesve in dvospesve. Zatem sta nastopila dva člana glasbene sekcije »Svobode«, violinista, s spremljevanjem klavirja, nato pa glasbeni kvartet s tremi točkami. Zaključek je tvorila zelo močno zrežirana Molkova pesem »Mi vsi«. Izvajal jo je govorni zbor jeseniške »Svobode«, ki je napravila najboljši vtis ter so jo morali »Svobodaši« ponoviti. Obisk akademije je bil sorazmerno dober. Drugega dne, v nedeljo 10. t. m., je kovinarska godba

že ob 5. uri zjutraj naznanila Jeseničanom, da ima delavstvo Jesenic svoj praznik. Z budnico po mestu je otvorila slovesnosti tega dne. Ob 10. uri se je vršil v dvorani Delavskega doma slavnostni shod, ki mu je predsedoval s. Joža Sušnik. Slavnostni govor o temi »Solidarnost delavskega razreda, pogoj za uspeh delavskega zadrugništva«, je imel s. Cvetko Kristan. Za njim so govorili o dnevnih vprašanjih jeseniških zadrug še ss. Zugwitz Anton, Sušnik Joža, Škrli Franc, Mulej, Stražišar Joško in Cvetko Kristan. Zborovanje je uspelo prav lepo, dasi bi bil obisk pomenu primerno lahko precej večji. Popoldne od 5. ure naprej se je vršila veselica na vrtu Delavskega doma, ki pa je imela sijajen obisk.

V splošnem je jeseniško delavstvo praznik svojega zadrugništva prav lepo proslavilo. Pred veselico se je vršila tudi še nogometna tekma, v kateri so tukajšnji »Svobodaši« porazili večletnega prvaka Koroške, SV »Avstria«, s 6 : 5. —st—

Književnost.

Albert Londres: »Zemlja abonosa«.

Beograjsko agilno podjetje »Nolit« je prineslo na naš književni trg novo, koristno knjigo znanega francoskega reporterja in potovavca Alberta Londresa.

»Zemlja abonosa«, je zemlja solca in črnih ljudi. Afrika, razpaljena, raztezajoča se vzdolž in počez ekvatorja, njeno razglašeno življenje, utripajoče še v divji enostavnosti, a obenem umirajoče pod težo evropske civilizacije, to je jedro te lepe knjige.

Londresovo prikazovanje je toplo in čudovito. Najfinjši otenki iz življenja črncev so podani v knjigi krepko in učinkovito, kakor da imaš pred seboj roman napete vsebine. Na potu srečavamo ljudi iz džungle, vitke temne postave, noseč v svojih središnih dobroto svoje divje zemlje. In vendar je tudi ta človek solca, človek tisočletne divjine, postal suženj, motor v rokah spekulativov, ki so prišli v solčno zemljo iskati divje romantike in polnit žepa. Iz Londresovega pripovedovanja izvemo vse strahote bednih črncev, ki jih je civilizacija oropala človeškega dostojanstva. Vsa njihova dobrota se spreminja v klečeplazstvo. Ogromno delo, ki je stotero pomnožilo evropski kapital, je izšlo iz zemlje solca. Povsod v Afriki, kjer se spreminja mrtva narava v kapital, je zamorec suženj. Velikanske tovore prenaša na glavi tisoče kilometrov daleč, gradi proge brez pripravega orodja, seče v gozdovih v neznojni vročini. Trdo dela od zore do mraka, umira vled tropskih boleznih, a za plačilo dobiva sramotno nizko mezdo. (Delo in mezde evropskega proletarijata se nikakor ne morejo primerjati s smešno nizkimi mezdami zamorca v francoski Afriki.) Tudi delovne razmere kriče po reformi. Londres obsoja to početje in našteva: nič kamijonov, nič modernega orodja, nikake organizacije dela, ogromne prevare in nazadnje še valpov bič nadzornika dela (ki je navadno belec, ali od civilizacije pokvarjen in klečeplazen rojak), bolezen in smrt. Zamorsko ljudstvo umira in hira v naročju evropske civilizacije.

Londres odločno pokaže na krivce tega velikega zla. Jasno jim odkriva zločin za zločinom. In v tej obtožbi spoznamo vso tragiko »Zemlje abonosa«.

Vsa knjiga je pisana v globokem Londresovem človečanskem duhu, zato je neizpodbiten dokument resnice in plemenitosti.

Prevod M. V. Bogdanovića je dober. Tudi oprema je odlična, saj take smo vajeni pri vseh »Nolitovih« izdajah.

Knjigo toplo priporočamo. Dobi se v vsaki večji knjigarni.

Tivar obleke

Lastna izdelava blaga in podloge nam omogočuje nuditi

TIVAR OBLEKE

za gospode, dečke in otroke najboljše kakovosti po najnižjih cenah!

CENA OBLEK ZA GOSPODE	Din 190.—, 240.— do 750.—;
ZA DEČKE:	Din 200.— do 330.—;
GAMBETA OD 11 DO 14 LET:	Din 210.— do 270.—;
MORNARSKA OBLEKA OD 3 DO 10 LET:	Din 130.— do 150.—;
OBLEKA ZA OTROKE OD 3 DO 10 LET:	Din 110.— do 270.—;
RAGLAN:	Din 320.— do 650.—;
HLAČE:	Din 90.— do 180.—.

Vrsta
Tek. štev.
Prodajna
cena
50
Pazite
na gornjo ceno

Obiščite naše prodajalce v Mariboru:

Jakob Lah, Glavni trg 2

in Veletrgovina

H. J. Turad, Aleksandrova c. 7

pa se bode te uverili o resničnosti naših navedb,
Prost ogled, ne da bi se sililo k nakupu!

Pazite na zaščitni znak in tvorniško ceno!

Pazite se pred ponaredbami!

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA

„DELAVSKI DOM“

V TRBOVLJAH R. Z. Z. O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po čistih 7% od dne vloge do dne dviga. Ima 3 delavske domove, 2 v Trbovljah, kakor tudi 3 prodajalne in 2 gostilni v Trbovljah in 1 prodajalno in gostilno v Senovem pri Rajhenburgu, v katerih se oddaja blago najboljše kvalitete po najnižjih cenah. Član te zadruge lahko postane vsak, ki vplača delež in vpisnino; delež znaša Din 50.—, vpisnina Din 2.50.

NAČELSTVO.

Kis za vlaganje

Špirit za vlaganje

Tel. 25-80

JAKOB PERHAVEC, MARIBOR, Gosposka ulica 9

Tel. 25-80